

We wilden ze graag even op de plaat vastleggen, maar dit was gemakkelijker gezegd dan gedaan, daar beneden in de beek in de duisternis bij al ondergaande zon.

Alvorens we het statief in den weeken bodem van het stroompje een behoorlijke plaatsing hadden gegeven, was er al een heelen tijd verstreken. De zon, die nog net even de bloemetjes bescheen noopte ons tot voortmaken; we voelden onze voeten en de rug, pijnlijk van het krom staan.

Met dat al is de foto vrij goed gelukt. Het effect is weliswaar merkwaardig, met dien duisterten achtergrond, maar de bloempjes komen duidelijk uit (foto 3).

Buitendien hebben we nog van allerlei andere dingen genoten.

Boven onze hoofden was het een chaotische mengelmoe van heesters, die er waren opgeschoten. Lijsterbes, aalbes, bramen, frambozen, mei- en sleedoorns, wilg, els, hazelaars en esschen, 't groeide en tierde allemaal daar op die hooge oevers. Er wordt niet gehakt en gekapt, niet gezaaid en geoogst. Alleen de natuur doet hier haar werk. Zij zendt de vogels om te zaaien.

En we hebben er heel wat gehoord, terwijl we daar onder in de beek zaten. Een merel kwam drinken, maar vloog weer weg, toen hij den indringer in 't vizier kreeg. Roodborstje zat tevreden zijn liedekje te zingen. Een zanglijster had er zijn nest in een hulst. Een gaai krijschte in de lage eiken.

Zij allen zijn zaaiers en pooters van onze wilde bosschen en ook van dit wilde hoekje rondom de beek.

Het is een plekje, waarvan we ons bijna niet konden losrukken; maar na de schemering van het lieve stroompje, wilden we nog eenmaal het wijde land overzien.

En met een blij gemoed trokken we huiswaarts door de groote heidevelden, waar in de verte de vlammen van een grooten heidebrand hoog opsloegen en den hemel in gloed zetten.

Het was als een symbool van het nieuwe leven in de zich verjongende natuur.

Haren, April 1934.

FOP. I. BROUWER.

DE KLEINE PLUVIER

(*CHARADRIUS DUBIUS*).

Eenmaal heb ik getwijfeld, of ik dubius in de duinen van Schouwen gekiekt had. Wel schijnt de zeekant zijn terrein niet te zijn, doch men kan nooit weten. Ik had de vogel niet nauwkeurig gezien, daar ik hem zichzelf met het automatische, elektrische apparaat had laten fotograferen. Een bekend vogelkundige, met wien ik er over correspondeerde, ging zóver, te beweren, dat men de soorten alleen met zekerheid kan onderscheiden, wanneer men ze in de hand heeft. Ook de eieren zouden slechts door een eierkundige onderscheiden kunnen worden. Dit laatste wil ik niet tegenspreken, ofschoon het eerste nest van dubius, dat ik vond,

eieren bevatte, die in vorm en tint en tekening zichtbaar afweken van die, welke ik van de bontbek gewoon was.

Maar dat men de vogels in de hand moet hebben, om ze te kunnen onderscheiden, daarmee ben ik het niet eens. Een goede kijker geeft ons zonder veel moeite *het* kenmerk, dat ook mij dadelijk de zekerheid gaf, *niet* met de bontbek te doen te hebben: het scherp afstekend oranjegele, naakte ooglid.

Een aluminium ringetje, gevonden aan de poot van een dode kokmeeuw bracht me op een nieuwe broedplaats van de kleine pluvier.

De kooiker van de eendenkooi onder Ellemeet, die in de lage weilanden om de kooi een talrijke meeuwenkolonie heeft, gaf mij de ring, omdat hijzelf er niet voor voelde, hem op te zenden aan het adres, dat de ring vermeldde. Nu waren trouwens de eerste letters van de naam van het ringstation — in casu die van den eigenaar van een land-

Foto J. Vijverberg.

Fig. 1. Kleine plevier bij 't nest. Ossendrecht 23 Juni '35.

goed — afgesloten en niet leesbaar. De naam Ossendrecht echter was zeer duidelijk te lezen. Een kennis-vogelliefhebber hielp mij uit de onzekerheid. Hij gaf me de naam volledig en wist, dat deze heer zijn eigen vogelringen had. Hij moest dus ook een meeuwenkolonie hebben. Nu was de ring gauw verzonden, terwijl ik de wens te kennen gaf, eens op het landgoed te mogen komen kijken. Ossendrecht, dacht ik, lijkt me wel een oord voor de nachtzwaluw en wie weet, wat ik er nog meer vinden kan. Ik kreeg een vriendelijke dankbetuiging terug, terwijl de toegang tot het landgoed me volgaarne werd verleend. 't Was echter ondertussen tweede helft van Juni geworden, zodat veel van wat ik me voorstelde er te kunnen vinden met broeden klaar zou zijn.

In de vroege morgen van de 23ste Juni dan startte ik voor Ossendrecht. Vrouw en kinderen — voor zover nog „onder moeders vleugelen” — reden mee. Half tien rolden we de laan — wel 1 KM lang — van het landgoed op, passeerden een grote plas met eilandjes, waarop duizenden kokmeeuwen — de meeuwenkolonie dus, —

en stopten recht voor de woning, die het midden hield tussen een jachthuis en een eenvoudige villa. De bewoner, een Belgisch edelman, was niet thuis, doch al gauw kwam iemand van de er bijbehorende boerderij aanlopen, om ons te verwelkomen. Ik had n.l. mijn komst aangekondigd door een briefkaart. De kennis was gauw gemaakt, doch toen ik over het fotograferen van vogels sprak, trok mijn nieuwe vriend een bedenkelijk gezicht. „Alles is weg”, zei hij, „’t is al zo laat in de tijd!”

„Kom, kom”, zei ik, „je hebt altijd achteraancomers. En ik reken er ook niet op, vandaag foto’s te maken. Ik wil nu maar eens wat rondneuzen, of er werk voor me is tegen volgende week”.

Amice somde op, wat er zoal broedde. Meest bekende, algemene kost. Of de nachtzwaluw er ook voorkwam? Ja zeker, daar en daar, maar het nest wist hij niet. „Maar”, zei hij, „dan hebben we hier ook van die kleine pluviertjes . . .”. „Wat? . . .” onder-

brak ik hem vrij ruw, „pluviertjes?”

„Ja zeker, pluviertjes”, zei hij, „van die kleine, vlotte vogeltjes, ze nestelen hierachter. Maar ze zijn nu al lang weg. Mogelijk lopen er nog rond met jongen”.

„Pluviertjes”, gonsde het door mijn brein, „pluviertjes!” Vlugger dan de gedachte trok ik mijn conclusie: strandpluvier on-

Foto J. Vijverberg.

Kleine Plevier op ’t nest. Ossendrecht 29 Juni ’35.

mogelijk, bontbek onwaarschijnlijk, dus . . . de kleine pluvier. O wonder! nooit gedacht! Zouden de gebraden duiven me hier zo maar in de mond vliegen?

„Kom mee”, zei ik, „dadelijk, wie weet, vinden we er nog niet een, die zich wat verlaat heeft”.

Hij meende van niet, doch ging mee. We kwamen achter het huis. Aan de plaats geboeid bleef ik staan. Stel u voor, een open vlakte van 50 HA, in ’t midden water met frisgroene vegetatie, het geheel in een kring van donker dennenbos gevat. Aan de einder de Belgische grens. ’t Was een weelde, en ’k gevoelde het als een bijzonder voorrecht, daar met volle teugen van te kunnen genieten.

Verder zei mijn gids, dat bij voldoende regenval de hele vlakte in de winter één waterplas was, waar schaatsenrijders van heinde en verre naar toe gelokt werden. Thans was de waterstand laag en op de nu droge bodem van de plas nestelden dan de pluviertjes, naar schatting een 15 à 20 paren.

We liepen het vlakke terrein over in de richting van de plaats, waar onze wegwijzer de vorige week nog oude vogels met jongen had gezien. Inderdaad zagen we er een paar voor ons uit vliegen. Ook vonden we nestkuiltjes, maar geen eieren of jongen.

We zochten ruw-weg de hele vlakte om de plas af, doch zonder ander resultaat, dan dat we hier en daar pluviertjes zagen vliegen of lopen. Op het punt van uitgang teruggekeerd, dwaalden we toch onwillekeurig de vlakte weer op. De jonge man verwijderde zich al verder en verder van ons af — ik had mijn zoon bij me — net, of hij een geheimpje had. Plotseling klonk uit de verte een scherp gefluit en omkijkende, zag ik amice de arm opsteken. We liepen ons buiten adem, om bij hem te komen. Hij had inderdaad een nestje gevonden. Er lagen vier eieren in. 't Lag vlak naast een stukje hout van een voet lang, zeker een brok drijfhout, dat daar bij het terugtrekken van het water was gestrand en blijven liggen. „Dat doen ze graag”, zei

Foto J. Vijverberg.

Fig. 3. *Kleine Plevier, neerkomend op de eieren. Ossendrecht 29 Juni '35.*

onze vriend, „je vindt ze haast altijd bij zo'n stokje”. Later zou de betekenis van deze liefhebberij me duidelijk worden. Een halve meter rechts van het nest liep het spoor van een auto. Dit had onze leidsman het nest doen vinden. Het was hem te binnen geschoten, dat zijn heer in de loop der laatste week bijna over het legsel van een pluvier heengereden was en dat alleen een vlug omgooien van het stuur een ramp voorkomen had; hij had dus het autospoor maar gevolgd. 't Was nauwelijks elf uur. Ik keek rond naar een gelegenheid om een schuilhut te maken. Voor de automatische methode gevoelde ik niets. Ik wilde het vogeltje fotograferen en bestuderen. 't Enige wat er op zat, was, een kuil te graven. Opeens echter flitste het door m'n brein: de auto. Die kon hier immers komen. Ik had een snoer van 15 M lengte aan mijn elektrische sluiters. De oplossing was er. We haastten ons de Chevrolet te halen, zetten hem een 12-tal meters, met de achterkant naar het nest gekeerd, er vandaan,

neer, plaatsten de camera op een aarden heuveltje en betrokken de wacht in de wagen. We zaten er lang niet kwaad met de warmte. 't Duurde niet lang, of het pluvierenpaar verscheen op het toneel. Ze gedroegen zich geheel tegenover het vreemde gedoe bij hun nest als alle grondbroeders: in grote zigzaggen achter het nest heen en weer lopen, dan in een grote kring er omheen, om zoetjesaan de baantjes en kringetjes kleiner te maken en er eindelijk knikkend en wantrouwig, als versteend, bij stil te staan, om zich dan neer te zetten. De sluitersnorde en de eerste opname was gedaan. Ik had vijf platen bij me en die moesten er, bij zo'n zeldzame kans, alle aan geloven. Nu, vóór vier uur was ik er doorheen en vol hoop op goede foto's karden we naar

Foto. J. Vijverberg.

Fig. 4. De Scholekster bij zijn nest. Duinen Haamstede.

Zeeland terug. Nauwelijks thuis, dook ik in mijn donkere kamer, alias kelder — en had vijf minuten later mijn eerste koude bad: een wazig, onscherp vogelbeeld. Nummer twee was niet beter, nummer drie al even slecht. De vierde plaat eindelijk gaf een onberispelijk negatief: het pluviertje staande naast het nest; weliswaar de kop ietwat te ver afgewend om ideaal te zijn. Plaat vijf gaf weer een teleurstelling. 't Resultaat was dus vrij pover, maar toch ook weer niet, ik had een fraaie foto van de kleine pluvier, een nieuwe trofee.

Voldaan was ik echter niet. Op gevaar af, dat hij dan weg zou zijn, welk gevaar zeer groot was, tufte ik er de volgende Zaterdag weer heen. Ik had camera's met snellere sluiters bij me, want in de sluiterschool mijn échec van de eerste tocht. Bij zo beweeglijke, vlugge vogels als pluviertjes is een zeer snelle belichting nodig.

Die Zaterdag dan was ik 's morgens vóór tien uur al ter plaatse en stonden de spullen bij het nest voor de opname gereed. 't Was een reuze-bof, dat de eieren nog niet uit

waren. Ik bracht er een zeer genoeglijke dag door en maakte de ene opname na de andere met verschillende toestellen, ik denk in totaal wel vijftien. Eén keer kreeg ik de kans, beide ouden te kiekeken, maar liet die glippen, omdat ik de ene vogel nog wat dichterbij wilde doen komen. Die dag dan werd me duidelijk, waarom de pluviertjes zo gaarne naast zo'n stokje nestelen. Met de scholeksters in Schouwens duinen had ik vaak hetzelfde verschijnsel waargenomen. In de grote, uitgestoven ravijnen vond ik vaak de eieren dezer vogels in een simpele zandkuil, die omkranst werd — min of meer volkomen — door verweerde, kromgetrokken stukken hout van vroegere vegetatie, die daar, door wie weet welke speling van het toeval, terechtgekomen waren. Het overkwam me zó vaak, dat ik er een reden voor ging zoeken en ik voor mezelf de verklaring aanvaardde, dat die takkenrommel gebezigd was als een middel tot camouflage, daar de broedende vogel, donker silhouet op het vlakke, witte zand, zonder die onderbreking van de eenvormigheid, al te zeer opvallen zou.

De kleine pluvier gaf een andere oplossing van het raadsel, *de* oplossing naar mijn overtuiging nu. Op enige afstand van het nest lag ook een stuk verweerd hout. En vaak had ik die Zaterdag gelegenheid op te merken, dat de pluvier bij zijn verschijnen binnen mijn gezichtskring, regelrecht naar dit stuk hout toeliep, om dan langzaam naar het nest te komen afzakken. Al liep dan de pluvier eerst naar het verkéerde stokje, ik moest toch uit zijn gedragingen besluiten, dat het stokje een baken was, een oriënteringsmiddel in die grote, eenvormige vlakte, zoals de mens in de eenonige massabouw van een stadsstraat dit in zijn huisnummer heeft. Het stokje bij het nest was het huisnummer. Ik twijfelde niet meer.

Vijf uur in de namiddag nam ik afscheid van het gewillige vogeltje. Even nog ging ik kijken naar een kievitsnest met drie eieren, dat ik de week tevoren had gevonden, doordat ik vanuit de auto de kievit naar het nest kon zien gaan. Er lag nog één ei in, lot, de twee andere waren dus inmiddels uitgekomen. Ik herinnerde me niet, zó laat in 't seizoen, 23 Juni, nog kievitseieren aangetroffen te hebben.

Op mijn terugrit over de vlakte zag ik ter zijde plotseling weer een pluviertje weglopen. Ik stopte, ging kijken en vond zonder zoeken het nest, wéér naast een eindje hout. Er lagen drie eieren in, die inderdaad weer meer op die van de bontbek leken. Ik mocht dus gelijk krijgen, toen ik als mijn gevoelen uitsprak, dat men altijd wel achteraancomers aantreft.

Alle opnamen gaven schitterende of goed bruikbare negatieven, zodat ik, bij wijze van spreken, voor mijn hele leven kleine pluvieren genoeg heb. En dan: de lijst van broedplaatsen van deze vogel in Nederland kan aangevuld worden met „Ossenrecht”.

Noordgouwe.

J. VIJVERBERG.